

**#ЕУ РЕСУРС ЦЕНТАР ЗА
ЦИВИЛНО ДРУШТВО
У СРБИЈИ**

Субвенције у пољопривреди

„Овај текст објављен је уз финансијску помоћ Европске уније. За садржину овога текста искључиво је одговорна Београдска отворена школа и та садржина нипошто не изражава званичне ставове Европске уније”.

СУБВЕНЦИЈЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Шта су субвенције у пољопривреди (подстицајна средства) и како помажу пољопривредницима?

Субвенција у пољопривреди јесте новчана подршка (рефундирање дела трошкова) која држава и друге институције пружају пољопривредницима како би им олакшала пословање у аграрном сектору.

Субвенције помажу пољопривредницима тако што им омогућавају да смање трошкове производње, унапреде квалитет својих производа, инвестирају у нове технологије, повећају продуктивност на газдинству и тиме унапреде конкурентност на тржишту. Осим тога, субвенције често служе као подстицај за повећање пољопривредне производње, што може допринети јачању економије и обезбеђивање стабилности у снабдевању храном. Кроз субвенције, држава подржава пољопривредни сектор и доприноси развоју руралне економије руралних заједница.

Које врсте субвенција су доступне пољопривредним произвођачима?

У Републици Србији, постоје три нивоа субвенција које могу да остваре пољопривредни произвођачи у зависности од места пребивалишта.

1) Државне субвенције.

Државне субвенције у пољопривреди у Србији прописују се кроз правилнике и регулативе које доноси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије. Управа за аграрна плаћања, као део овог министарства, има улогу спровођења тих прописа и програма субвенција. Државне субвенције су доступне свим пољопривредним произвођачима на нивоу територије Републике Србије.

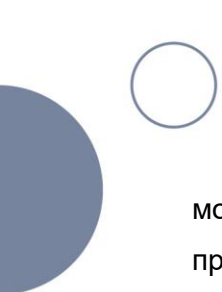
2) Покрајинске субвенције.

Покрајинске субвенције у пољопривреди се прописују кроз правилнике или акте које доноси Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство. Покрајинске субвенције могу да остваре пољопривредни произвођачи који живе и раде, односно имају пребивалиште на територији Аутономне Покрајине Војводине.

3) Градске (општинске) субвенције.

Градски или општински органи власти доносе градске субвенције, а ови програми подршке обично се развијају на локалном нивоу како би се директно одговарало на специфичне потребе заједнице. Ове субвенције могу да користе пољопривредни произвођачи који имају место пребивалишта у тој општини.

Важно је напоменути да су ове субвенције међусобно ексклузивне. Другим речима, за исту врсту инвестиције није могуће користити две различите субвенције истовремено. Ова правила имају за циљ јасно дефинисање и ограничавање начина на који корисници

могу искористити доступне подстицаје, чиме се обезбеђује транспарентност и правичност у процесу доделе подршке.

Подела државних субвенција

- 1) директна плаћања;
- 2) подстицаји мерама руралног развоја;
- 3) посебни подстицаји;
- 4) кредитна подршка.

Директна плаћања обухватају: премије, подстицаје за производњу и регресе.

Премије су новчани износи који се исплаћују пољопривредним произвођачима за испоручене пољопривредне производе.

Подстицаји за производњу су новчани износи који се исплаћују по јединици мере за посејан усев, вишегодишњи засад, односно стоку одговарајуће врсте.

Регреси су новчани износи који се у одређеном проценту или апсолутном износу исплаћују за купљену количину инпута за пољопривредну производњу (гориво, ђубриво, семе и други репродуктивни материјал) и трошкове складиштења у јавним складиштима.

Мере руралног развоја

Подстицаји у оквиру мера руралног развоја се спроводе као накнада дела трошкова у одређеном проценту од вредности инвестиције умањене за порез на додату вредност.

Подстицаји за мере руралног развоја обухватају подршку програмима који се односе на:

- унапређење конкурентности;
- очување и унапређење животне средине и природних ресурса;
- диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима;
- припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја;
- унапређење система креирања и преноса знања.

Основни услови које треба да испуни пољопривредник како би имао право на добијање субвенција:

- Уписан у Регистар пољопривредних произвођача и да буде у активном статусу;
  - Да има измирене обавезе према држави, Министарству пољопривреде и локалне самоуправе;
  - у Регистру има пријављено гајење одговарајуће врсте животиња, односно уписано пољопривредно земљиште под производњом биљних култура;
  - Да је предмет инвестиције у складу са Јавним позивом.
-

Најважнији услов – регистрација преко еАграра

Од 2023. године, Министарство пољопривреде је донело ново решење за регистрацију и обнову пољопривредних газдинстава, а то је софтверско решење еАграр.

еАграр је иновативно информатичко решење Управе за аграрна плаћања, које унапређује ефикасност вођења Регистра пољопривредних газдинстава (РПГ) и пружа ефикасније управљање исплатама подстицаја у пољопривреди и руралном развоју.

Да би пољопривредник остварио право на одређене субвенције, као и за ефикасно вођење и праћење пољопривредне производње, први кључни корак је регистрација у систем еАграр. Овај систем, који је део информатичког решења Управе за аграрна плаћања, игра кључну улогу у унапређењу административних процеса у пољопривреди. Ево неколико кључних аспеката регистрације у еАграр:

- Регистрација пољопривредног газдинства: Пољопривредник треба да региструје своје пољопривредно газдинство у систему еАграр. То укључује пружање основних информација о газдинству, као што су врста производње, површина земљишта, број стоке и слично.
- Лични подаци пољопривредника: Пољопривредник ће такође морати да обезбеди своје личне податке, укључујући личну карту, податке о пребивалишту и друге релевантне информације.
- Електронски потпис: Како би се осигурала сигурност и интегритет података, често је потребно користити електронски потпис. Ово је посебан вид потписа који се користи у електронском окружењу како би се аутентификовали документи и информације.
- Редовно ажурирање података: Након регистрације, пољопривредник треба редовно ажурирати податке о свом газдинству како би осигурао тачност информација које се налазе у систему.

Регистрација у еАграр омогућава пољопривредницима приступ различитим функционалностима система, укључујући подношење захтева за субвенцијама, праћење стања парцела, праћење исплата и слично. Овај приступ омогућава боље управљање аграрним плаћањима и подршком пољопривреди на ефикаснији начин. Пољопривредници би требало да се информишу о конкретним корацима и захтевима за регистрацију директно путем система еАграр или контактирањем надлежних институција.

ИПАРД ПРОГРАМ

1. Шта је ИПАРД програм

ИПАРД је инструмент претприступне помоћи за рурални развој и намењена је земљама кандидатима за чланство у ЕУ.

Овом подршком се омогућује земљи кандидата да се адекватно припреми за чланство, а самим тим и за коришћење средстава Европског пољопривредног фонда за рурални развој.

У Србији се од 2023. године реализује ИПАРД 3 програм са европском подршком од чак 288 милиона евра.

Ова средства су намењена секторима попут пољопривреде, прераде пољопривредних производа, руралном туризму и осталим непољопривредним активностима које се реализују у руралним подручјима. Средства су намењена како физичким лицима, тако и фирмама које послују у руралним подручјима.

2. У чему је предност ИПАРД фонда у односу на друге субвенције?

Један од најважнијих предности огледа се у правној сигурности. Наиме, код других мера субвенционисања пољопривредник пре свега сопственим средствима реализује инвестицију (нпр. изврши набавку одређене опреме и механизације), па онда подноси захтев за повраћај дела трошкова. Што значи да нема никакве гаранције да ће захтев бити успешан и да ће добити део уложеног новца назад.

Код ИПАРД програма ствари функционишу тако што пољопривредник прво аплицира, па тек након одобравања пројекта од стране Управе за аграрна плаћања креће са реализацијом инвестиције. Ово доноси висок ниво правне сигурности да ће бити извршен повраћај трошка дела инвестиције, јер е од стране државе добија решење о одобравању пројекта за ИПАРД субвенције.

3. Како функционише ИПАРД програм

Ипард програм функционише кроз следеће мере (мере које су важне за пољопривредна газдинства):

1. Мера 1 – Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава (примарна производња)
2. Мера 3 – Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства (прерада пољопривредних производа)
3. Мера 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава развој пословања – инвестиције за рурални туризам и друге непољопривредне активности на

пољопривредним газдинствима у руралним подручјима (нпр. услуге малог обима: ветеринарске услуге, фризерске и козметичке услуге, поправка пољопривредних машина и слично).

Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава (примарна производња)

- Изградња и опрема објеката (објекти за држање стоке, за складиштење пољопривредних производа, смештај пољопривредне механизације, главни и помоћни објекти и слично)
- Набавка опреме и механизације
- Набавка трактора

Прихватљиви сектори

Прихватљиве су инвестиције у следеће секторе:

- Сектор млека (млечно говедарство)
- Сектор меса (укључујући и гуске и ћурке)
- Сектор воћа (воће, садни материјал воћа и матичњаци воћи)
- Сектор поврћа
- Сектор осталих усева (житарице и индустријски усеви)
- Сектор грождја (садни материјал винове лозе и матичњаци винове лозе)
- Сектор јаја
- Сектор рибарства

Ко има право на ИПАРД субвенције?

Право на ИПАРД подстицаје остварује лице које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава и налази се у активном статусу и то:

- 1) Физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;
- 2) Предузетник
- 3) Правно лице (привредна друштва и земљорадничке задруге)

4. Који су општи услови?

- Измирене обавезе према држави и локалној самоуправи;
  - Пребивалиште на територији Републике Србије;
  - Да је објекат или катастарска парцела у власништву подносиоца захтева (пољопривредника), или да постоји уговор о закупу (минимално 10 година);
  - Ако је предмет изградња објекта – постојање грађевинске дозволе;
  - Ако је предмет опремање постојећег објекта - постојање употребне дозволе
-

- Инвестиција није започета, осим реализације општих трошкова (на пример трошкови ангажовање консултанта)

5. Посебни услови

Посебни услови зависе од сектора.

1) Сектор меса

- у Регистру има пријављен одговарајући сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају)
- Одређен капацитет објекта

2) Сектор млека

Подносилац захтева је власник животиње која је предмет захтева, а иста је обележена и регистрована у складу са законом који регулише ветеринарство. У Регистру се налазе подаци о одговарајућем сточном фонду (информације о врсти животиња и броју газдинства - ХИД) на којем се животиње држе или узгајају. Власник животиње која је предмет захтева може бити и члан породичног пољопривредног газдинства подносиоца захтева.

3) Сектор воћа и сектор поврћа

- Минимална вредност инвестиције 50.000 евра

4) Сектор осталих усева

- Да подносилац захтева у Регистру има пријављене културе под житарицама и индустријским усевима

5) Сектор јаја

- У Регистру има пријављен одговарајући сточни фонд
- Регистрован објекат у Регистар одобрених објеката

6) Сектор грожђа

- Да подносилац захтева у Регистру има уписано 2 ха до 100 ха грожђа у складу са шифрарником биљне производње
- Мора бити уписан у Виноградарском регистру у складу са Законом којим се уређује вино

7) Сектор рибарства

- Да подносилац захтева на крају инвестиције има укупан капацитет објекта од најмање 10 тона рибе годишње.

6. Износ донације

Корисници/пољопривредници могу да остваре минимално 20.000 евра донације, а максимално 1.000.000 евра.

ИПАРД подстицаји утврђују се у процентуалном износу од вредности прихватљивих трошкова инвестиције умањене за износ ПДВ-а, и то:

- 60% од укупних прихватљивих трошкова
- 65% од укупних прихватљивих трошкова - за инвестиције у планинским пределима;
- 70% за пријаве које подносе:
- сертификовани органски произвођачи и/или
- млади пољопривредници (пољопривредник, који је физичко лице, млађи од 40 година у тренутку подношења захтева, који поседује одговарајуће стручне вештине и компетенције).

Додатних 10%, може се дати за:

- инвестиције које се односе на управљање отпадом
- обновљиви извори енергије
- заједничке инвестиције

Максимална ИПАРД подршка не може да прелази 75% укупно прихватљивих трошкова

7. Бодовање и рангирање

У случају да вредност свих поднетих захтева за одобравање пројекта премашује вредност средстава намењених за тај позив вршиће се рангирање клијената по следећем кључу за бодовање:

Бодови   Критеријуми

14   Инвестиција се налази у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди

13   Инвестиције у складиштење стајњака, третман и управљање отпадним водама

13   Инвестиције у производњу енергије из обновљивих извора

11   Подносилац захтева је сертификован за органску производњу и/или је корисник Мере 4

6/7/9   Подносилац захтева има завршену средњу школу/вишу школу/факултет у области пољопривреде или ветерине

4/8   Подносилац захтева је члан земљорадничке задруге или земљорадничка задруга

7   Подносилац захтева је физичко лице, млађе од 40 година на дан подношења захтева за одобравање пројекта

- 7 Пројекат је резултат сарадње са научно-истраживачким организацијама акредитованим у Србији
- 7 Инвестиција се односи на изградњу објекта
- 6 Подносилац захтева још увек није регистрован као прималац ИПАРД подршке
- 5 Подносилац захтева је физичко лице женског пола

СВЕТСКА БАНКА

Шта је пројекат конкурентне пољопривреде Србије?

У 2021. години, Министарство пољопривреде у сарадњи са Светском банком представило је нови начин финансирања познат као „50:40:10“ модел. Овај пројекат је заправо део новог приступа у пољопривреди и пружа подршку пољопривредним произвођачима, малим и средњим предузећима да унапреде производњу и конкурентност на тржишту.

Пројекат конкурентне пољопривреде Србије реализује се у периоду од 2021-2024. године.

Конкурси светске банке односе се на следеће гране пољопривреде:

- Конкурс светске банке за сточарство (млеко, месо, пчеларство, аквакултура)
- Конкурс светске банке за производњу воћа, поврћа, грожђа и цвећа
- Конкурс светске банке за ратарство
- Конкурс светске банке за подршку агрегаторима

Први јавни конкурс Светске Банке је био конципиран на повртарство и воћарство, односно на газдинства која имају у сетвеној структури уписане ове културе (2021)

Други јавни конкурс Светске банке је био конципиран на сточарству (2022)

План наредних конкурса ће бити намењен ратарима и агрегаторима, односно компанијама која откупљују пољопривредне производе од примарних произвођача, складиште, дорађују, прерађују и пласирају даље на тржиште.

Шта значи формула 50:40:10?

Конкурс је конципиран по принципу 50:40:10, а то заправо представља однос учешћа за реализацију инвестиције по следећој структури

- 50% бесповратна средства од нето вредности инвестиције (Светска банка)
- 40% кредит од укупне нето вредности инвестиције, које одобравају пословне банке са листе прихваћених банака које су потписале уговор са канцеларијом Светске банке у Србији
- 10% сопствено учешће у вредности инвестиције – Подносилац захтева.

Коме су намењена финансијска средства?

Циљна група - директни корисници су физичка лица, носиоци комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава, задруге, предузетници, микро, мала и средња предузећа која могу да обезбеде директну везу са малим пољопривредницима.

Међу циљаним корисницима фокус је на рањивим групама у пољопривредном сектору у Србији: жене, млади пољопривредни произвођачи у угроженим подручјима (неразвијене/сиромашне општине)

Који су главни услови за учешће на конкурс?

Главни услов за учешће је да могу аплицирати активна пољопривредна газдинства (редовно да измирују своје обавезе према држави) која се налазе испод норми за учешће на ИПАРД конкурс, као и да се баве одређеним сектором у складу са јавним позивом.

Позитивно оцењени подносиоци захтева морају да 40% од укупне вредности инвестиције реализују путем банкарског кредита (банкарски кредит је услов да би се одобрило 50% бесповратних средстава предвиђено решењем о одобравању пројекта). Инвестиција мора да буде у граничним вредностима од 20.000 ЕУР као минимална вредност инвестиције, док је максимална вредност ограничена на 50.000 ЕУР (са урачунатим ПДВ-ом).

Које су прихватљиве инвестиције?

Од изградње објеката до опремање објеката (објекат за смештај животиња, хладњаче, објекти, смештај пољопривредне механизације) до набавке пољопривредне механизације и набавке трактора). Поред тога, у оквиру прихватљивих трошкова јесте и трошак ангажовања консултаната који помаже пољопривреднику да прикупи документацију, изради бизнис план и поднесе захтев за учешће на конкурс.

Ко има предности да добије бесповратна средства у оквиру Светске банке?

У оквиру Конкурса, постоји бодовна листа на основу које се бодују и рангирају апликанти. Тако на пример, на основу претходних јавних позива, критеријуми за додатне бодове су били:

1. Млади пољопривредници (лица испод 40 година)
  2. Жене у својству носиоца пољопривредних газдинстава
  3. Чланство у земљорадничкој задрузи
  4. Поседовање ГЛОБАЛ ГАП стандарда или бављење органском производњом
  5. Пословно-техничка сарадња са прерађивачима
  6. Подручја са отежаним условима рада у пољопривреди
  7. Неразвијене општине
  8. Увођење дигиталних технологија
-

9. Увођење обновљивих извора енергије и унапређење енергетске ефикасности

Разлика у односу на ИПАРД субвенције и националне субвенције

1. Инвестиције се реализују након одобрења и уплате на наменски рачун комплетних средстава (ово је и основна разлика у односу на ИПАРД програме где се инвестиција реализује делимично или у целости, од средстава подносиоца захтева, након чега се исплаћују бесповратна средства на рачун подносиоца захтева).

2. ПДВ спада у прихватљиве трошкове.

Које бенефите има пољопривредник?

- Даје могућност да планираш своју производњу дугорочно
- Подношење захтева са предрачуном (не купује се ништа унапред)
- Министарство пољопривреде даје новац унапред, у складу са предложеном инвестицијом
- Свега 10% сопственог учешћа
- Обухваћени су сви пољопривредни сектори
- ПДВ прихватљив трошак
- Даје простора за едукацију, оснаживање, приступ новим тржиштима
- Предност имају млади пољопривредници и жене

Млади пољопривредници треба да искористе бесповратна средства како би унапредили своје пољопривредне операције и постали конкурентни на тржишту. Ова средства пружају прилику за имплементацију иновација, модернизацију опреме и технологије, што побољшава ефикасност и повећава продуктивност. Такође, подржавају одрживе праксе, што је од суштинског значаја у данашњем друштву које цени еколошку одговорност. Кроз едукацију и стручно усавршавање, млади пољопривредници могу унапредити своје вештине и управљање фармом, чиме стварају темељ за дугорочни успех. Ове инвестиције не само да јачају индивидуалне пољопривредне пројекте већ доприносе и укупном развоју пољопривреде, стварајући одрживу будућност за сектор.

